

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงพฤติกรรมการสอนของครูเกียรติยศวิชาภาษาไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูเกียรติยศวิชาภาษาไทย โดยมุ่งศึกษาเฉพาะ 6 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะของครู 2) การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ 3) บทบาทครู 4) บทบาทนักเรียน 5) การสร้างสื่อการเรียนรู้ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีขอบเขตการวิจัย คือ กรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูภาษาไทยที่ได้รับคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดระยอง ให้เป็นครูเกียรติยศวิชาภาษาไทย ประจำปี 2545 จำนวน 1 คน คือ ครูวรุฒม์ สัจมน์ สอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชุมชนบ้านวังจันทร์ อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม (Focus group) ครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ชั้นเรียนละ 10 คน ประกอบด้วย นักเรียนที่มีผลการเรียนวิชาภาษาไทยระดับสูง 3 คน ระดับปานกลาง 4 คน และระดับต่ำ 3 คน ซึ่งสอนโดยครูเกียรติยศวิชาภาษาไทย พฤติกรรมการสอนของครูเกียรติยศวิชาภาษาไทย เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก่อนสอน ระหว่างสอน และ หลังมีการสอนในห้องเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นก่อนลงภาคสนาม

1. การเลือกกรณีศึกษาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ บุคลากรต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้รางวัลครูเกียรติยศ จากหนังสือ เอกสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ผ่านทางเว็บไซต์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 เพื่อตรวจสอบรายชื่อ ประวัติและผลงาน พบว่าบุคลากรต้นแบบปฏิรูปการเรียนรู้รางวัลครูเกียรติยศ สาขาวิชาภาษาไทย ที่สอนระดับมัธยมศึกษา ประจำปี 2545 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 มี จำนวน 1 คน คือ ครูวรุฒม์ สัจมน์ ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาถึงประวัติ

และผลงาน และความเป็นไปได้ ในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วจึงเลือก ครูวรุฒม์ สัจมนั้น เป็นกรณีศึกษาในการทำวิจัยดังกล่าว

2. กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในส่วนของพฤติกรรม การสอนของครูเกียรติยศ การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับผู้บริหาร โรงเรียนและ เพื่อนครูใน โรงเรียน แนวการสนทนากลุ่ม (focus group) กับนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนของครูเกียรติยศ การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับเพื่อนครูต่าง โรงเรียนรวมถึงแม่และพี่สาวของครูเกียรติยศ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

3. กำหนดเครื่องมือ

ได้แก่ ผู้วิจัย แบบบันทึกภาคสนาม แบบสัมภาษณ์ครูเกียรติยศ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร โรงเรียน แบบสัมภาษณ์เพื่อนครูใน โรงเรียน แนวการสนทนากลุ่ม (focus group) นักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนของครูเกียรติยศ และแบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร

4. กำหนดระยะเวลาในการเก็บข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยกำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามไว้เป็นระยะเวลา 4 เดือน ตั้งแต่ กลางเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2548 ถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

การเริ่มต้นเข้าสู่สนาม

1. ขั้นการติดต่อ

ผู้วิจัยติดต่อไปยังครูเกียรติยศ เพื่อแนะนำตัวและนัดหมายการพบเพื่อชี้แจง รายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัย โดยใช้วิธีการติดต่อทางโทรศัพท์ ไปที่บ้านของครูเกียรติยศ ซึ่งได้รับการยินยอมและเต็มใจให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2. ขั้นการแนะนำตัว

ผู้วิจัยใช้การแนะนำตัวแบบสนทนา จากนั้นจึงขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากครู ศึกษานิเทศก์และผู้บริหาร โรงเรียน โดยชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำวิจัยให้ครูศึกษานิเทศก์ฟังอย่างละเอียดตามความเป็นจริงบอกถึงวัตถุประสงค์และลักษณะการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้มอบโครงร่างวิทยานิพนธ์ให้ครูศึกษานิเทศก์ 1 ชุด เพื่อศึกษารายละเอียดของการทำวิจัย หลังจากนั้นผู้วิจัยดำเนินการติดต่อขอความร่วมมือในการทำวิจัยโดยทำหนังสืออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นทางการอีกครั้งหนึ่ง

การปฏิบัติงานเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

1. การสร้างความสัมพันธ์

การวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 4 กลุ่ม คือ 1) ครูศึกษานิเทศก์ 2) นักเรียน 3) ผู้บริหารโรงเรียน 4) เพื่อนครูในโรงเรียน 5) เพื่อนครูต่างโรงเรียน(โรงเรียนบ้านชำหม้อ) 6) แม่และพี่สาวของครูศึกษานิเทศก์ ซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งสถานภาพและบทบาททางสังคม ค่านิยม ความรู้สึกนึกคิด เพศ วัย และระดับการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องมีวิธีการสร้าง ความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ในส่วนของครูศึกษานิเทศก์เนื่องจากมีความสนิทสนมคุ้นเคยและรู้จักกันเป็นการส่วนตัวก่อนการทำวิจัยจึงเกิดผลดีต่อผู้วิจัยโดยครูศึกษานิเทศก์จะเป็นสื่อกลางแนะนำตัวผู้วิจัยให้ผู้บริหาร เพื่อนครู และนักเรียนรู้จักและเข้าใจถึงเหตุผลในการเข้าสนามครั้งนี้ โดยผู้วิจัยจะใช้เวลาในการสร้างความสนิทสนมกับผู้บริหาร โรงเรียนและเพื่อนครูในช่วงพักกลางวันโดยรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน ร่วมงานตามโอกาส เช่น งานวันเกิดผู้บริหาร งานวันขึ้นปีใหม่ งานวันเด็ก ทำให้มีโอกาสพูดคุยกันเป็นประจำ สำหรับการสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียน ครูศึกษานิเทศก์แนะนำตัวผู้วิจัยกับนักเรียนว่าเป็นนักศึกษาปริญญาโทมาเก็บข้อมูลเพื่อทำวิทยานิพนธ์ในช่วงแรกนักเรียนไม่เชื่อคิดว่าเป็นครูบรรจุใหม่แต่ในช่วงหลังเมื่อมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับผู้วิจัยจึงเชื่อและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สำหรับการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนครูต่างโรงเรียน(โรงเรียนบ้านชำหม้อ) ก็ไม่มีปัญหาแต่อย่างไรเพราะผู้วิจัยได้พักอาศัยอยู่ในบ้านพักครูโรงเรียนบ้านชำหม้อและเคยเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนบ้านชำหม้อมาก่อน ส่วนการสร้างความสัมพันธ์กับแม่และพี่สาวของครูศึกษานิเทศก์ผู้วิจัยก็ได้ชวนสนทนาในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่และให้แม่กับพี่สาวเล่าประวัติของครูศึกษานิเทศก์ให้ฟัง

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ในการสัมภาษณ์ครูเกียรติยศและการสัมภาษณ์นักเรียนผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นหลัก ส่วนในการสัมภาษณ์ผู้บริหารและเพื่อนครูในโรงเรียนผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและมีการนัดหมายล่วงหน้าทุกครั้ง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต

การสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูเกียรติยศ ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participant observation) ในการสังเกตผู้วิจัยใช้พื้นที่หลังห้องเป็นที่นั่งสำหรับการสังเกต เพราะสามารถมองเห็นพฤติกรรม ทุกอย่างอย่างทั่วถึง และมีการบันทึกเสียงประกอบการสังเกตทุกครั้ง เพื่อทำการเก็บข้อมูลอย่างละเอียดทุกขั้นตอน

4. ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อเป็นการหาร่องรอยหรือหลักฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนาตนเองของครูเกียรติยศ แหล่งเอกสารได้แก่ แฟ้มเอกสารการประเมินเกี่ยวกับครูเกียรติยศ เพิ่มผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงอาจารย์ 3 เอกสารขอประเมินผลเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ (ครูชำนาญการ) สมุดบันทึกผลการปฏิบัติงาน สมุดแบบฝึกหัดนักเรียน หลักฐานรูปภาพ ฯลฯ แล้วทำการบันทึกผลการวิเคราะห์ลงแบบบันทึกข้อมูลการศึกษาเอกสารต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการตรวจสอบข้อมูล โดยผู้วิจัยมีการตรวจสอบในด้านความครบถ้วนของข้อมูล ความเป็นจริงของข้อมูลและความถูกต้องความน่าเชื่อถือของข้อมูล (valid and reliable) โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูล โดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) เพื่อพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ ด้วยการเปรียบเทียบข้อมูลเดียวกันที่เก็บมาจากเวลา สถานที่ หรือบุคคลที่แตกต่างกัน

2. ผู้วิจัยทำการแยกแยะข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และความคิดเห็นของผู้วิจัยออกจากกันอย่างเป็นระบบ และนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่พร้อมทั้งลงบันทึกวันที่ หากสำคัญ ของเนื้อหาในทุกหมวดหมู่ พร้อมทั้งทำแผนผังเพื่อแสดงความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละหมวดหมู่

3. นำเสนอข้อมูลในแต่ละหมวดหมู่ โดยจัดหาข้อความหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ มาใส่เพื่อสนับสนุนข้อมูลที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์

4. หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลให้ประธานกรรมการและคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง

ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ ทั้งข้อมูลจากการสังเกต ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และ ข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารจะเป็นข้อความบรรยาย นำมาวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ใช้การวิเคราะห์ เนื้อหาประกอบกัน และนำเสนอเป็นแบบพรรณนาความ

สรุปผลการวิจัย

คุณลักษณะของครู

จากการศึกษาพบว่าคุณลักษณะที่ครูวรุดมย์ยึดถือเป็นแนวปฏิบัติงานและได้ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่เริ่มต้นการทำงานจนถึงปัจจุบันและนำมาพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา คือ ความความรับผิดชอบขยันหมั่นเพียร ความเสียสละอุทิศเวลาอย่างเต็มที่ ความใฝ่รู้และศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนางานอยู่เสมอ ความมรรยาธ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับทุกคน แม้ว่า บางครั้งในการทำงานจะพบกับอุปสรรค เริ่มตั้งแต่ความยากลำบาก ความท้อถอยของโรงเรียน ความขัดแย้ง เรื่องการพิจารณาความคิดความชอบ แต่ครูวรุดมย์ไม่ย่อท้อสามารถ พินฝ่า ต่อสู้เอาชนะ อุปสรรคทั้งปวงพิสูจน์ให้ทุกคนประจักษ์ได้ภายในระยะเวลาไม่นานนัก ด้วยเป้าหมายสูงสุดคือ ต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะ ดี เก่ง และเรียนรู้อย่างมีความสุข ปฏิบัติหน้าที่ด้วย ความขยันหมั่นเพียรทั้งในและนอกเวลาราชการ เสียสละอุทิศเวลาให้แก่ นักเรียน โรงเรียน และชุมชน อย่างเต็มที่ ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย นอกจากนี้เมื่อมีเวลาว่างครูวรุดมย์ก็พยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ทั้ง ศึกษาจากหนังสือ ตำรา การเข้าร่วมประชุม สัมมนา เสนอผลงานนวัตกรรม ทั้ง งานเกี่ยวกับวิชาการ และวิชาชีพ จนสามารถนำมาประยุกต์ใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้อย่าง

เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเป็นผู้มีความมั่งคั่ง ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ไม่มีหนี้สิน สามารถเลี้ยงดูครอบครัวให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนในครอบครัวและนักเรียน และที่สำคัญครูผู้สอนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รู้จักปรับตัว สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ทั้ง เพื่อนร่วมงานและคนในชุมชน ได้เป็นอย่างดี รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ แบ่งปันความรู้ให้กับนักเรียนและเพื่อนทุกคน

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

ครูผู้สอนมีการจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้า แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาว คือ การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำกำหนดการสอน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและชิ้นงานทุกหน่วยการเรียนรู้ และมีการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ระยะสั้นเพื่อศึกษาถึงความเหมาะสม ของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา การจัดกิจกรรม และความเหมาะสมของเวลา และมีการเตรียมการสอนล่วงหน้าโดยมีการศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ที่เขียนไว้อย่างละเอียดก่อนใช้สอนจริงในห้องเรียน จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้และเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้าอย่างครบถ้วน

บทบาทครู

ครูผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ 2 อย่าง คือ บทบาทในห้องเรียน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) บทบาทนอกห้องเรียน คือ หน้าที่พิเศษ 4 หน้าที่ คือ 1) ฝ่ายวิชาการ โรงเรียน 2) หัวหน้าหมวดภาษาไทย 3) เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 4) ครูเวรประจำวัน นอกจากนี้ครูผู้สอนยังมีงานอื่นที่ได้รับมอบหมายและงานอาสาทำด้วยตนเอง คือ 1) ฝึกซ้อมนักเรียนเพื่อแข่งขันทักษะทางวิชาการ 2) ฝึกซ้อมกีฬาและการแสดงต่าง ๆ 3) ชุมนุมศิลปะ 4) กิจกรรมแนะแนว 5) การสอนซ่อมเสริม ในส่วนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนอย่างชัดเจน คือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นสอน และ 3) ขั้นการสรุปและประเมินผล ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน การนำเข้าสู่บทเรียนจะใช้การสนทนา ซักถาม เพื่อทบทวนบทเรียนเดิมและเชื่อมโยงสู่บทเรียนใหม่ เป็นการสร้างความพร้อมให้ผู้เรียน มีการแจ้งผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้ผู้เรียนทราบก่อน รวมถึงมีการเร้ากระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยการใช้

โคลง กลอน ปริศนาคำทาย นักเรียนทุกคนได้มีโอกาสคิดและอภิปรายร่วมกัน ซึ่งครูวรุฒม์จะใช้เวลาในการนำเข้าสู่บทเรียนในแต่ละครั้งไม่เกิน 10 นาที ชั้นการสอน ครูวรุฒม์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียนตามความเหมาะสมของเนื้อหาสภาพแวดล้อมและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน เน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ขั้นสรุปและประเมินผล การสรุปบทเรียนของครูวรุฒม์จะขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่สอน โดยส่วนใหญ่จะเป็นการสรุปท้ายชั่วโมงเสมอ และใช้เวลา 5-10 นาที โดยทำการสรุปร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน ให้นักเรียนใช้สมาธิในการสรุป และให้นักเรียนเรียนรู้ลักษณะการทำงานที่ถูกต้อง เพื่อนำมาพัฒนางานตนเองต่อไป ดังจะเห็นว่าครูวรุฒม์มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นขั้นตอน ทั้ง นำเข้าสู่บทเรียนขั้นสอน และขั้นสรุปและประเมินผล ครูวรุฒม์พยายามส่งเสริมบรรยากาศของการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความสุขเพลิดเพลิน และมีความปลอดภัยในการเรียน โดยในห้องเรียนทุกห้องจะจัดป้ายนิเทศทุกวิชาและมีสื่อการเรียนรู้ หนังสือให้นักเรียนศึกษาเพิ่มเติมได้ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนที่นั่งอยู่เสมอเพื่อให้นักเรียนทำความรู้จักและมีความสนิทสนมเข้ากับเพื่อนได้หลาย ๆ คน รู้จักปรับตัวเข้ากับคนอื่น และมีปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียนมาช่วยเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ในขณะที่สอนครูวรุฒม์ยังใช้เทคนิคการเสริมแรงสร้างแรงจูงใจในการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยมักจะเลือกใช้การเสริมแรงทางบวกด้วยคำชมเชย หรือพูดพร้อมปรบมือและให้เพื่อร่วมปรบมือ เช่น เก่งมาก ดีมาก เยี่ยมที่สุด อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ยังมีการให้รางวัลเพื่อเป็นการเสริมแรงให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคล้ายคลึงกับวิชาภาษาไทย ซึ่งครูวรุฒม์ได้บูรณาการระหว่างกลุ่มสาระทั้งสองทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้มาปรับใช้ได้เหมาะสม

นอกจากรับผิดชอบงานสอนวิชาภาษาไทยเป็นหลัก ครูวรุฒม์ยังมีบทบาทที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ บทบาทนอกห้องเรียน ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายในหน้าที่พิเศษ 4 หน้าที่ คือ ฝ่ายวิชาการโรงเรียน ทำหน้าที่จัดครูเข้าสอนในแต่ละชั้น แต่กลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดตารางสอนรวมดำเนินการเกี่ยวกับการสอบ หัวหน้าหมวดภาษาไทย โดยครูวรุฒม์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทยโดยเน้นนักเรียนเป็นสำคัญให้คำแนะนำปรึกษาแก่เพื่อนครูเกี่ยวกับภาษาไทยทั้งในและนอกโรงเรียน เจ้าหน้าที่ห้องสมุด ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับระเบียบการใช้ห้องสมุด การยืม-คืน บันทึกรการใช้ห้องสมุด การจัดตกแต่งห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนรักการอ่าน ครูเวรประจำวัน รับผิดชอบ ดูแล อบรมตักเตือนนักเรียน ให้มีระเบียบวินัยปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน นอกจากนี้ยังรับผิดชอบฝึกซ้อมนักเรียนเพื่อแข่งขันในงาน

ทางวิชาการและฝึกซ้อมการแสดงต่าง ๆ อีกทั้งในเวลาว่างยังให้คำแนะนำและฝึกซ้อมการแสดงให้นักเรียนและชาวบ้านในเขตอำเภอวังจันทร์ และเขตอำเภอใกล้เคียงอยู่เสมอ

นอกจากนี้ครูวุฒม์ยังสอนชุมนุมศิลปะทำให้นักเรียนสามารถสร้างสรรค์งานออกมาอย่างหลากหลายงานมีความสวยงาม นำไปบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้อย่างกลมกลืน รวมถึงสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อให้นักเรียนสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน ๆ ได้เป็นอย่างดีและเรียนรู้ที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในเวลาเย็นหลังเลิกเรียนครูวุฒม์จะสอนซ่อมเสริมกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เพื่อเป็นการให้ความรู้เพิ่มเติมและเสริมในส่วนที่นักเรียนยังเข้าใจไม่ชัดเจนจากการเรียนในห้องเรียน

บทบาทนักเรียน

นักเรียนทุกคนที่ครูวุฒม์สอนล้วน มีความขยันตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบในการทำงาน การส่งงาน มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดสถานที่เรียน กำหนดเวลาในการทำงานและส่งงาน มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการสืบค้นข้อมูล มีความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สื่อสารกับบุคคลได้ถูกต้อง นักเรียนทุกคนมีสัมมาคารวะ มีน้ำใจนักกีฬา

การสร้างสื่อการเรียนรู้

ครูวุฒม์จะสร้างสื่อการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน มีหลักฐานการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจน บุคคลอื่นสามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการผลิตสื่อการเรียนรู้ได้ วัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาผลิตสื่อส่วนใหญ่ นำมาจากอุปกรณ์เหลือใช้ หรือสิ่งของที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น ปฏิทินเก่า ๆ กระดาษที่เหลือใช้ ใบยางพารา ลูกสน นักเรียนสามารถเรียนรู้จากสื่อด้วยตนเองได้ตลอดเวลา เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินสื่อการเรียนรู้เพื่อดูว่าสื่อที่ครูสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เมื่อสื่อชิ้นไหนชำรุดนักเรียนก็จะนำมาซ่อมแซมให้ใช้ประโยชน์ได้เหมือนเดิม

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ครูวรุฒม์ได้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือและวิธีการอย่างหลากหลาย ประเมินโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ การทำชิ้นงาน ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ประเมินตามสภาพจริง ประเมินโดยใช้ข้อสอบ ซึ่งมีการประเมินอย่างเป็นกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน ทั้ง 1) ก่อนสอน โดยทำการทดสอบก่อนเรียน สนทนาซักถามความรู้ความเข้าใจก่อนเรียน มีการทดสอบก่อนเรียน 2) ระหว่างสอน มีการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ มีการทำชิ้นงานทำใบงาน และ 3) หลังสอน มีการทดสอบหลังเรียน การทดสอบกลางภาคเรียน และปลายภาคเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบนักเรียนว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้น และบรรลุเป้าหมายของรายวิชาภาษาไทยมากน้อยเพียงใด และนำเอาผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา นักเรียนและปรับปรุงการสอนของตัวเองต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัย เรื่อง พฤติกรรมการสอนของครูเกียรติยศวิชาภาษาไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านประวัติครูวรุฒม์ สัจมนั้น จากผลการวิจัยพบว่า ตั้งแต่วัยเด็กครูเกียรติยศเกิดมาท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่ต้องดิ้นรนต่อสู้เนื่องจากฐานะทางบ้านยากจนอยู่เป็นทุนเดิมและมีพี่น้องหลายคน ทุกคนในบ้านต้องใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดและช่วยกันหารายได้เข้าครอบครัวด้วยการรับจ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่พอจะทำได้ ครูเกียรติยศได้ซึมซับพฤติกรรมต่าง ๆ ของพ่อและแม่มาเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตทั้ง ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความคิดสร้างสรรค์ ความละเอียด ประณีต ความยุติธรรม และความรักใคร่สามัคคีปรองดองระหว่างพี่น้อง ในวัยเรียนครูเกียรติยศได้พบกับความผิดหวังหลายครั้งในการสอบเข้าเรียนต่อในระดับต่าง ๆ ปัญหาจากการเรียนวิชาภาษาไทยจนทำให้ครูเกียรติยศต้องทำความผิดคัดลอกงานคนอื่นมาส่งซึ่งความผิดในครั้งนั้นคิดค้างในใจครูวรุฒม์ตลอดมาจนถึงปัจจุบันและเป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่งให้ครูเกียรติยศเลือกเรียนต่อทางด้านภาษาไทยในเวลาต่อมา นอกจากนี้ความสะเพร่าไม่รอบคอบในการดูตาราง

สอบทำให้พลาดโอกาสที่สำคัญในการเรียนต่อในขณะที่อยากเรียน แต่ครูเกียรติยศก็มีข้อท้อพยายามตั้งใจเรียนจนกระทั่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง เมื่อปี พ.ศ. 2526 สมดังตั้งใจไว้และเป็นลูกคนแรก ของบ้านที่เรียนจบในระดับปริญญาตรีสร้างความภูมิใจให้พ่อแม่พี่น้องเป็นอันมาก วิทยางานครูเกียรติยศได้เริ่มทำงานเป็นครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ตลอดเวลาได้พยายามเก็บเกี่ยวประสบการณ์ทางด้านนาฏศิลป์ งานฝีมือ จนมีความชำนาญ เก็บหอมรอมริบเริ่มส่งเงินให้ทางบ้านตลอดมาจวบจนปัจจุบัน หลังจากนั้นไม่นานก็สอบบรรจุเข้ารับราชการครูที่จังหวัดขอนแก่นได้สำเร็จ ครูเกียรติยศทำงานด้วยความขยันขันแข็งแม้ว่าต้องทนกับสภาพแวดล้อมที่ลำบากทั้งด้านอาหารการกิน การสื่อสารระหว่างกัน แต่ครูเกียรติยศก็พยายามอดทนเพียงเพื่อหวังให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้นกว่าเดิม ผลจากการทำงานด้วยความทุ่มเทครูเกียรติยศได้รับคัดเลือกเป็นครูดีเด่นตลอดมาตั้งแต่เริ่มทำงาน ครูเกียรติยศทำงานอยู่ที่นั่น 11 ปีเศษ จึงย้ายมาอยู่ที่โรงเรียนชุมชนบ้านวังจันทร์ จังหวัดระยอง ครูเกียรติยศทำงานด้วยความขยัน พยายามพัฒนาตนเองตลอดเวลาได้รับรางวัลจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ มากมายจนกระทั่งได้รับคัดเลือกจากสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดระยอง ให้ได้รับรางวัลครูเกียรติยศสาขาวิชาภาษาไทย ในปี พ.ศ. 2545

ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ว่าครูเกียรติยศเกิดมาในครอบครัวที่มีฐานะยากจนต้องดิ้นรนต่อสู้ตลอดมา แต่นั่นก็มีสิ่งที่ทำให้ครูเกียรติยศขยันอดทนกลับมีความมานะบากบั่นพยายามต่อสู้กับอุปสรรคทั้งปวง ประกอบกับครูเกียรติยศได้ยึดถือพฤติกรรมที่ดีของพ่อแม่เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต มีความกตัญญูทวดเวทต่อผู้มีพระคุณ ทำงานอย่างเต็มที่เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จนกระทั่งครูเกียรติยศพบกับความสำเร็จในหน้าที่การงานตลอดมา ผู้วิจัยว่าเห็นพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของครูเกียรติยศบุคคลทั่วไปสามารถถือเป็นแบบอย่างและนำมาเป็นเครื่องเตือนใจให้ทุกคนมีพลังและไม่ยอมแพ้กับอุปสรรค มุ่งทำแต่ความดีสักวันหนึ่งทุกคนก็จะประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับครูเกียรติยศ

2. ด้านคุณลักษณะของครู ผลการวิจัย พบว่า ครูเกียรติยศมีคุณลักษณะของครูที่เด่นชัด คือ มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร มีความเสียสละ มีความใฝ่รู้และศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนางานอยู่เสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับทุกคน มีความมัธยัสถ์ ผู้วิจัยเห็นว่าครูเกียรติยศควรมีคุณลักษณะเพิ่มเติมในด้านความรัก ความเมตตา เอาใจใส่ ดูแล เอื้ออาทรต่อความทุกข์ สุขของผู้เรียน ให้ปรากฏชัดเจนเพื่อครูเกียรติยศจะสามารถเข้าใจถึงลักษณะวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล สามารถพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุผลเต็มตามศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของวารศิริ (2543) ที่กล่าวว่าครูควรมี

จิตวิญญาณความเป็นครู ทุ่มเทให้กับงาน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ในการประพฤติตน ครูควรมีความเข้าใจในพฤติกรรมและธรรมชาติของเด็กแต่ละบุคคล

3. ด้านการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูเกียรติยศมีการจัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ การเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ระยะยาว คือ การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร จัดทำกำหนดการสอน จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมและชิ้นงานทุกหน่วยการเรียนรู้ และมีการเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ระยะสั้นเพื่อศึกษาถึงความเหมาะสมของผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหา การจัดกิจกรรม และความเหมาะสมของเวลา ผู้วิจัยเห็นว่าครูเกียรติยศควรมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกระดับชั้นเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2545) ที่ระบุว่า การเตรียมความพร้อมของการจัดการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า จะทำให้สะดวกต่อผู้มาสอนแทนกรณีที่ครูผู้สอนประจำรายวิชาไม่สามารถทำการสอนได้และเป็นเอกสารสำคัญในการแสดงความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญของครูผู้สอน และหลังจากจบแผนการเรียนรู้แต่ละแผนครูควรเขียนข้อเสนอแนะเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในครั้งต่อไป สอดคล้องกับ รุจิรี (2546) ที่กล่าวว่า หลังจากจบแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนแล้วควรมี “ข้อแก้ไข” หรือ “สิ่งที่น่าจะแก้ไขได้” ซึ่งมักมีการเขียนเพิ่มเติมตามหัวข้อต่อไปนี้ เนื้อหาเพื่อเพิ่มพูนผลสัมฤทธิ์ เนื้อหาเพื่อซ่อมเสริม เนื้อหาบางตอนที่ต้องใช้ความสามารถแตกต่างกัน วิธีสอนและวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย

4. ด้านบทบาทครู ผลการวิจัย พบว่า ครูเกียรติยศมีบทบาท 2 บทบาทคือ บทบาทในห้องเรียน คือ การสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ในส่วนของการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย แบ่งการสอน 3 เป็นขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ใช้การทบทวนความรู้เดิม กระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้ในเนื้อหาที่จะสอน ขั้นสอน สอนให้นักเรียนลงมือปฏิบัติจริง ขั้นสรุปและประเมินผล สรุปบทเรียนร่วมกับนักเรียน บทบาทนอกห้องเรียน รับผิดชอบงานหน้าที่พิเศษ 4 งาน คือ 1) ฝ่ายวิชาการโรงเรียน 2) หัวหน้าหมวดภาษาไทย 3) เจ้าหน้าที่ห้องสมุด 4) ครูเวรประจำวัน และรับผิดชอบฝึกซ้อมนักเรียนเพื่อแข่งขันทักษะทางวิชาการ ฝึกซ้อมกีฬาและการแสดง สอนชุมนุมศิลปะ กิจกรรมแนะแนว และการสอนซ่อมเสริม ผู้วิจัยเห็นว่าในส่วนบทบาทของครูเกียรติยศในห้องเรียน ครูเกียรติยศควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2546ข) ที่กำหนดให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกระบวนการเรียนรู้โดยให้ฝึกทักษะกระบวนการ ควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาการใช้กระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ผสมผสานความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา รวมถึงจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับ บิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมพัฒนาตามศักยภาพ ส่วนบทบาทนอกห้องเรียนครูเกียรติยศควรจัดสรรบริหารเวลาให้ลงตัวเพื่อให้มีการทำงานในหน้าที่พิเศษส่งผลกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเกียรติยศได้

5. ด้านบทบาทนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า นักเรียน มีความขยันตั้งใจเรียน มีความรับผิดชอบในการทำงาน การส่งงาน มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดสถานที่เรียน กำหนดเวลาในการทำงานและส่งงาน มีความกระตือรือร้นในการเรียน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการสืบค้นข้อมูล มีความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สื่อสารกับบุคคลได้ถูกต้อง นักเรียนทุกคนมีสัมมาคารวะ มีน้ำใจนักกีฬา ผู้วิจัยเห็นว่านักเรียนควรแสวงหาคำตอบของปัญหาที่เกิดจากการเรียน โดยมีวิธีการและใช้แหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อสามารถสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง ต้องรู้จักสร้างสรรค์ผลงานจากการหาข้อมูล การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน สรุปหรือเลือกอย่างมีเหตุผล นักเรียนควรมีทักษะในการทำงานและสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนจนงานสำเร็จได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2545ค) ที่กำหนดว่านักเรียนควรมีบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ รู้วิธีการแสวงหาความรู้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับครูและเพื่อน ช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน

6. ด้านการสร้างสื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ครูเกียรติยศสร้างสื่อการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน มีหลักฐานการผลิตสื่อการเรียนรู้ที่ชัดเจนบุคคลอื่นสามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการผลิตสื่อการเรียนรู้ได้ วัสดุ อุปกรณ์ ที่นำมาผลิตสื่อส่วนใหญ่ นำมาจากอุปกรณ์เหลือใช้ หรือสิ่งของที่หาได้ในท้องถิ่น นักเรียนสามารถเรียนรู้จากสื่อด้วยตนเองได้ตลอดเวลา เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินสื่อการเรียนรู้ ผู้วิจัยเห็นว่านอกเหนือจากสื่อการเรียนรู้ที่ผลิตจากเศษวัสดุ หรืออุปกรณ์เหลือใช้ ครูเกียรติยศควรใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยี เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และให้นักเรียนสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเฉพาะใน

ห้องเรียน และครูเกียรติยศควรมีการปรึกษาหารือหรือประชุมร่วมกับเพื่อนครูในโรงเรียนเพื่อร่วมสร้างหรือผลิตสื่อการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีร่วมกันเพื่อจะได้ใช้สื่อการเรียนรู้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดการประชุม อบรมเรื่องการผลิตสื่อการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีให้แก่ครูผู้สอน สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545ก) ที่ระบุว่าลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยีและสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่าน่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่ายและรวดเร็วขึ้น และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2546ข) ที่ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และการประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย

7. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า ครูเกียรติยศวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยเครื่องมือและวิธีการอย่างหลากหลาย ประเมิน โดยการสังเกตพฤติกรรม การเรียน การทำชิ้นงาน ประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ประเมินตามสภาพจริง ประเมินโดยใช้ข้อสอบ ซึ่งมีการประเมินอย่างเป็นกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอน ทั้ง 1) ก่อนสอน โดยทำการทดสอบก่อนเรียน สนทนาซักถามความรู้ความเข้าใจก่อนเรียน มีการทดสอบก่อนเรียน 2) ระหว่างสอน มีการสังเกตพฤติกรรม การเรียน มีการทำชิ้นงาน ทำใบงาน และ 3) หลังสอน มีการทดสอบหลังเรียน การทดสอบกลางภาคเรียน และปลายภาคเรียนเพื่อเป็นการตรวจสอบนักเรียนว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานช่วงชั้น และบรรลุ เป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยหรือไม่ ผู้วิจัยเห็นว่าครูเกียรติยศควรเปิดโอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ วิธีการ และดำเนินการประเมิน และเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินตนเองโดยใช้เกณฑ์ที่ตนเองมีส่วนร่วมในการกำหนด สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2545ข) ที่กำหนดหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไว้ว่า สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการประเมินผลการเรียนของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมการวัดและประเมิน ผลการเรียนรู้ต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูเกษียณศโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ และศึกษาในหลายกรณีเพื่อให้เห็นพฤติกรรมการสอนในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป
2. ควรมีการศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติงาน และ การพัฒนาตนเองของครูเกษียณศภายหลังที่ได้รับรางวัล
3. หลังจากได้รับรางวัลครูเกษียณศต้องทำหน้าที่เป็นวิทยากรเผยแพร่ความรู้ด้านภาษาไทย ด้านงานฝีมือ ด้านนาฏศิลป์ ให้แก่คณะครู นักเรียน และชุมชนทั้งในและนอกเวลาราชการ จึงควรมีการศึกษาถึงบทบาทผู้บริหาร โรงเรียน และ เพื่อนครูในโรงเรียน ในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติงานของครูเกษียณศ
4. จากการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูเกษียณศในทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน พบว่าครูเกษียณศเน้นทักษะการอ่านมากกว่าทักษะอื่น ๆ จึงควรมีการศึกษาพฤติกรรมการสอนในทักษะอื่น ๆ ให้สมดุลและชัดเจนครบทั้ง 4 ทักษะ
5. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยส่วนบุคคลของครูเกษียณศ ในด้าน สถานภาพ เพศ วัย ระดับการศึกษา พื้นฐานครอบครัว การให้คุณค่าของชีวิต ว่าปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อการปฏิบัติงานของครูเกษียณศอย่างไร
6. ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งงบประมาณค่อนข้างสูงในเรื่องการเดินทาง และการเก็บข้อมูล จึงควรมีการวางแผนและเตรียมการด้านงบประมาณไว้ล่วงหน้าเพื่อความสะดวกในการทำวิจัย
7. ในการทำวิจัยเชิงคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในการให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความเป็นกันเอง และมีความจริงใจ กับกลุ่มบุคคลดังกล่าวเพื่อจะได้ข้อมูลที่แท้จริงอย่างถูกต้อง